

Sağlık Çalışanlarının Şiddet Ortamlarında Korunmasına İlişkin DTB Açıklaması

DTB 65. Genel Kurul Toplantısında kabul edilmiştir. Durban, Güney Afrika, Ekim 2014

Giriş

Sağlık hakkı, insan haklarının, çatışma ve şiddet durumlarında değişmeyecek temel bir unsurdur. Fiilen çatışmalarda yer almış olsunlar ya da olmasınlar hasta ve yaralıların tıbbi yardıma erişimi çeşitli uluslararası anlaşmalarca güvence altına alınmıştır. Bunların arasında Birleşmiş Milletler Cenevre Sözleşmesi ile İnfaz Görevlilerinin Güç ve Ateşli Silah Kullanımındaki Temel İlkeler de yer almaktadır.

Hekimlerin birinci derecedeki sorumluluğu hastalarına karşıdır ve hekimler barışta olduğu gibi şiddet ve silahlı çatışma ortamlarında da sağlığı koruma ve yaşam kurtarmayla ilgili aynı etik sorumlulukları taşımaktadır. Bu hususlar Silahlı Çatışma ve Diğer Şiddet Durumlarına İlişkin Dünya Tabipler Birliği Kuralları'nda yer almaktadır.

Hastalara en yüksek standartta hizmet sunulabilmesi için sağlık çalışanlarının güvenliğinin sağlanması temel önemdedir. Sağlık çalışanları güvende değilse hizmet sunamayabilirler ve bu durum hastaları olumsuz etkiler.

Şiddet ortamlarında sağlık hizmetleri sunumu sık sık engellerle karşılaşmakta ve hastalarla yaralılar aşağıdaki nedenler yüzünden temel bakım ve tedaviden yoksun kalmaktadır:

1. Sağlık çalışanlarının yaralılara bakmalarının engellenmesi;
2. Devletin ya da elinde güç olan başkalarının sindirme, gözaltı ya da başka hukuki önlemlerle müdahalesi;
3. Hastaların tıbbi tesislere erişiminin engellenmesi;
4. Sağlık kurumlarına ya da ulaşımına yönelik özel hedef gözetilen saldırılar;
5. Kaçırma dahil olmak üzere sağlık çalışanlarına hedef alan saldırılar;

6. Sağlık kurumlarının ya da araçların hasar görmesi ya da tahribiyle sonuçlanan veya sağlık çalışanlarının ölümüne ya da yaralanmasına yol açan kör şiddet eylemleri.

Bu tür eylemler insani açıdan ciddi sonuçlara yol açmakta; uluslararası insan hakları ve insani hükümlerde, tıbbi etik kurallarında yer verilen tıpta tarafsızlıkla ilgili uluslararası standartları ihlal etmektedir.

Tıp mesleğinin temel etik ilkelerine yönelik saldırılar, örneğin tıp mesleğinden olanların hastalarıyla ilgili ayrıntılı bilgiler vermeye zorlanmaları hastaların güvenini sarsabilir ve yaralı kişilerin gerekli bakım için başvurularında caydırıcı bir rol oynayabilir.

ÖNERİLER

DTB hükümetlere ve şiddet ortamlarında yer alan tüm taraflara şu çağrıda bulunmaktadır:

1. Cenevre Sözleşmeleri ve ek protokolleri uyarınca silahlı çatışma ve diğer şiddet ortamları dahil olmak üzere her durum ve koşulda sağlık çalışanlarının güvenliğinin, bağımsızlığının ve kişisel güvende olma halinin sağlanması;
2. Sağlık çalışanlarına, çatışmadaki rollerine bakılmaksızın yaralı ve hasta kişilere bakım verme, tıbbi görevlerini serbestçe, bağımsız biçimde, cezalandırılma ve sindirilme korkusu olmaksızın mesleki ilkeler doğrultusunda yerine getirme olanakları sağlanması;
3. Yaralıların ve tıbbi yardıma ihtiyacı olan başkalarının yeterli sağlık kurumlarına güvenli erişiminin gelişigüzel engellenmemesi;
4. Sağlık kurumlarının, sağlıkla ilgili ulaşımın ve buralarda tedavi gören kişilerin korunması, sağlık çalışanlarına en güvenli çalışma ortamlarının sağlanması, bu kişilerin dış müdahale ve saldırılardan korunması;
5. Çatışma durumlarında tıbbi tarafsızlığı güvence altına alan uluslararası insani ve insan hakları hukuku ilkelerine saygı ve bu ilkelerin savunulması;
6. Silahlı Çatışmalar ve Diğer Şiddet Ortamlarında Sağlık Çalışanlarının Korunmasına ve Dokunulmazlığına İlişkin DTB Açıklamasında belirtildiği gibi, sağlık çalışanlarına ve kruumlarına yönelik şiddetin belgelenmesi için gerekli rapor mekanizmalarının oluşturulması;
7. Sağlık çalışanlarının korunmasına ilişkin uluslararası normlar konusunda farkındalığın artırılması ve sağlık hizmetlerine yönelik tehditlere karşı mücadele stratejilerinin belirlenmesi için farklı aktörlerle işbirliği yapılması. Bu işbirliğinin bir örneğini DTB ile Uluslararası Kızılhaç

Komitesi'nin 'Healthcare in Danger' projesi arasındaki ortak çalışma oluşturmaktadır.